

HET LAGE BTW-TARIEF: PODIUMKUNSTEN

REACTIE OP DE EVALUATIE

1. Evaluatie van het verlaagde btw-tarief

In opdracht van het kabinet hebben Dialogic en Signifance Ape het verlaagde btw-tarief geëvalueerd. Hun rapport is op 3 april 2023 verschenen.

Het is een econometrische evaluatie geworden, waarbij vooral gekeken wordt naar het vinden van data om de effecten te kunnen meten. Daarbij vallen diverse kanttekeningen te maken en aanvullingen op te doen.

De VNPF en All Arts Belastingadviseurs zijn ook geïnterviewd voor de evaluatie, maar hun analyse van het verlaagde btw-tarief voor podiumkunsten is slechts deels terug te vinden in het evaluatierapport. Daarom onderstaand alsnog hun argumenten.

2. Lage btw-tarief voor toegang tot muziek- en toneelvoorstellingen (1997)

In 1997 is het verlaagde btw-tarief voor muziek- en toneelvoorstellingen ingevoerd om de hogere kosten van de Arbeidstijdenwet te compenseren. Het was niet de bedoeling dat de toegangsprijzen omlaag zouden gaan, het voordeel moest bij de aanbieders terechtkomen.

Deze kosten zijn sindsdien niet afgenomen maar juist toegenomen. Het zou vreemd zijn om de compensatie eenzijdig weg te nemen.

Dit verlaagde btw-tarief is:

- Doeltreffend, want het lagere btw-tarief leidt tot compensatie voor de hogere kosten
- Doelmatig, want met het lagere btw-tarief wordt het beoogde doel bereikt
- Efficiënt door zijn lage uitvoeringslasten en door iedereen direct toe te passen
- Alternatieven, zoals subsidies, zijn veel bewerklijker en leiden daarmee tot veel hogere uitvoeringslasten, naast dat niet iedereen daarmee bereikt zal worden.

3. Invoering voor het optreden door uitvoerende kunstenaars (2002)

Optredende artiesten moesten tot 2002 het algemene btw-tarief in rekening brengen. Dat was meestal geen probleem omdat de opdrachtgever btw-plichtig is en daarom de berekende btw als voorbelasting kan terugvragen. Maar het is wel een probleem als de opdrachtgever onder een btw-vrijstelling valt, zoals scholen, ziekenhuizen, buurthuizen, ouderencentra en dergelijke. En per 2002 werd deze vrijstelling voor educatie juist uitgebreid.

Daarom werd in 2002 "het optreden door uitvoerende kunstenaars" onder het verlaagde btw-tarief gebracht, zodat het btw-nadeel kleiner werd.

Dit is niet veranderd sinds 2002, dus afschaffen van het verlaagde btw-tarief zou een financieel nadeel voor deze artiesten óf voor de vrijgestelde opdrachtgevers betekenen. Dat zal leiden tot minder activiteit en daarmee minder werkgelegenheid.

Daarmee zou ook de Fair Practice betaling aan de kunstenaars in gevaar komen.

Dit verlaagde btw-tarief is:

- Doeltreffend, want het lagere btw-tarief leidt er toe dat optredende artiesten niet te duur worden voor scholen, ziekenhuizen, buurthuizen, ouderencentra en dergelijke en kunnen zij blijven optreden en hun inkomen behouden
- Doelmatig, want met het lagere btw-tarief wordt het beoogde doel bereikt
- Efficiënt, want door iedereen zelf toe te passen
- Alternatieven, zoals subsidies, zijn veel bewerklijker en zorgen voor hogere lasten.

4. Herinvoering van het lagere btw-tarief per 1 juli 2012

Per 1 juli 2011 was het lagere btw-tarief afgeschaft voor de podiumkunsten door het kabinet Rutte-I met gedoogsteun van de PVV. Dat vond dat de cultuursector teveel gesteund werd en het lagere btw-tarief hoorde daarbij.

Toen dat kabinet viel, wilden D66 en PvdA wel steun geven, maar één van de voorwaarden was dat het lagere btw-tarief weer terug moest komen. Alexander Pechtold zei toen daarover: "Cultureel gezien was het een aderlating voor de Nederlandse beschaving".

5. Waarom prijselasticiteit niet relevant is in deze discussie

In het evaluatierapport en in eerdere rapporten gaat het vaak over de prijselasticiteit van de podiumkunsten. Het gaat er dan om in hoeverre de bezoeker wegblijft als de kaartprijs omhoog gaat.

Dit is echter in de praktijk geen reëel aspect bij de discussie over het verlaagde btw-tarief. Op de markt voor de podiumkunsten (1) worden de prijzen door vraag en aanbod bepaald en (2) speelt de toegankelijkheid van voorstellingen een grote rol. Als de prijs omhoog zou kunnen zonder teveel vraaguitval, zou een podiumkunstaanbieder dat sowieso doen, want dat geeft per saldo een hogere opbrengst. Daar speelt de btw geen rol bij, ook niet voor de bezoeker. Tevens willen veel theaters en concertzalen de prijzen voor bepaalde voorstellingen relatief laag houden, zodat ook mensen met minder inkomen kunnen komen kijken. Ook daarbij speelt de btw geen rol.

Nee, de btw is gewoon een kostenpost, die van de kaartopbrengst moet worden afgedragen. Bij het verlaagde btw-tarief van 9% zijn deze kosten lager en houdt de aanbieder meer over dan bij het algemene btw-tarief van 21%. Die netto-opbrengst bepaalt hoeveel het theater of de concertzaal aan de artiesten kan betalen en hoeveel risico met voorstellingen kan worden genomen. Door een hoger btw-tarief blijft er netto minder over, zullen de artiesten slechter worden betaald en zal er minder worden geprogrammeerd. Dat betekent afname van economische activiteit en daardoor minder werkgelegenheid.

Met het verhogen van het btw-tarief op podiumkunsten wordt er geld uit de markt gehaald door de overheid. Hogere btw is altijd een nadeel, want de prijs inclusief btw wordt bepaald door de markt en niet door het btw-tarief.

6. Verschuiving van werkgelegenheid

Uit macro-economische studies blijkt dat één btw-tarief in het algemeen voor meer economische activiteit en daarmee meer werkgelegenheid zorgt. O.a. het Nederlandse Centraal Planbureau (CPB) heeft hierover enkele malen gepubliceerd.

Dit komt omdat het verlaagde btw-tarief (uiteraard) wordt toegepast in economisch zwakkere sectoren, waarvan wij als samenleving juist vinden dat het aanbod ondersteund moet worden. Misschien economisch niet optimaal, maar het geeft wel meer welzijn en betekenis voor de inwoners van ons land.

Een voorbeeld: het verlaagde btw-tarief geldt voor de podiumkunsten, maar als dat zou worden afgeschaft verdwijnt er economische activiteit en werkgelegenheid uit die sector. Omdat het algemene, hogere btw-tarief iets omlaag zal gaan zal er meer economische activiteit ontstaan in zakelijke sectoren, zoals oliemaatschappijen, kledingwinkels, telefonie e.d.. Maar daarmee offeren wij als samenleving een stuk van ons immateriële welzijn op voor meer harde financiële welvaart. En daar worden wij per saldo minder gelukkig van.

7. Andere landen van de EU

Een verlaagd btw-tarief is een optie in Bijlage III bij de EU Richtlijn 2006/112/EU. Het wordt voor podiumkunsten als volgt in de EU-lidstaten gebruikt:

België	6%	Hongarije	5%	Oostenrijk	13%
Bulgarije		Ierland	9%	Polen	8%
Cyprus	5%	Italië	10%	Portugal	
Denemarken	vrij	Kroatië	5%	Roemenië	5%
Duitsland	7%	Letland	vrij	Slovenië	9,5%
Estland		Litouwen		Slowakije	
Finland	10%	Luxemburg	3%	Spanje	10%
Frankrijk	5,5%	Malta	5%	Tsjechië	10%
Griekenland	6%	Nederland	9%	Zweden	6%

Van de 27 EU-lidstaten hebben dus slechts 5 gekozen om podiumkunsten te belasten met het normale, hogere btw-tarief, namelijk Bulgarije, Estland, Litouwen, Portugal en Slowakije.

Cultureel vergelijkt Nederland zich meer met België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Spanje en Zweden. Die landen passen allen het lagere btw-tarief toe op podiumkunsten.

Rotterdam, 17 mei 2023

Dr. Dick Molenaar